

ERDÉLY

HONISMERTETŐ FOLYÓIRAT

Hegymászásról . . .

Irta és elmondotta az EKE marosvásárhelyi gyűlésén: MOLTER KÁROLY.

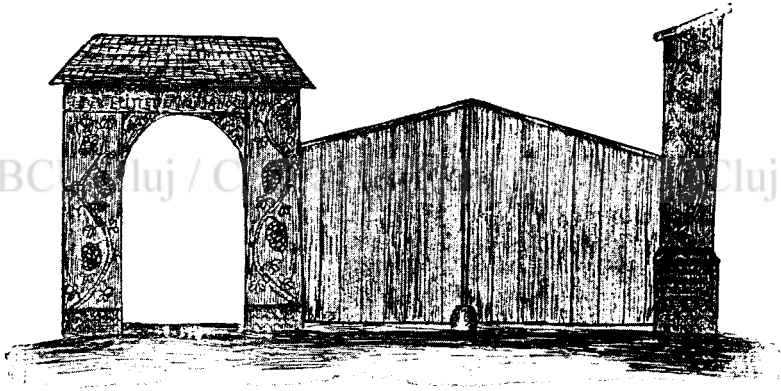
Nem tudom célzás akar ez lenni az EKE-től, vagy irónia, hogy mai ünnepélyén éppen engem állított ide bevezetőt mondani. Hogy hadd beszéljek turisztikáról, hegymászásról én, aki annyira szobai penészvirág vagyok, hogy a Gyikostónál két napig boldog voltam a menedékházban, mert esett az eső, úgyhogy nem kellett a Békás-szorosban botorkálnom és nyájasan alsózhattam a barátommal. Éppen így volt az Istenszéke alján: már háromszor jártam fönt s mikor néhány év előtt Kemény János báró megint föl akart vonszolni, inkább lent maradtam alsózni Gyallai Domokossal és Bartalis Jánossal. A turisztika így lassanként összetársult elmémben az alsózással, úgyhogy mikor a Torda-hasadékhöz hívtak tavaly, szemérmetlenül kérdeztem a rendezőtől, hogy lehet-e ott alsózni? Engem bíztak meg itt ma turisztikai propagandával, holott a tarpataki vízesésnél csak ideges szívemet tapogattam egykor és a svájci Alpok magasfűrdőiben, Montreuxben, Cauxban, Territetben folyóiratokat olvastam a hotelekben és náthásnak hazudtam magam, hogy ne kelljen odakint a havasok ormainál félnem és a gleccserlázba esnem. Geniális erőfeszítéseimbe került, hogy ne legyek turistává, még futuristává is inkább lettem volna, csakhogy ki ne fújja testemből a friss levegő a könyvszagot.

Emlékszem, itt a Kelemen-gerincen jártam egyszer egy törvényszéki bíró barátommal, aki odafönt június végén rothadó, pittyogó hóléből főzte a bográcsgulyást. Lehetünk vagy 1900 méter magasban, mikor megkérdeztem egy öreg vadórt, egy harisnyás székely vezetőt: „Maga nem szeret kávéházba járni, ugy-e? Aztán úgy tettem, mintha nem venném észre, mikor a törvényszéki bíró barátom összeintegedett a székely vezetővel, a homlokomra célozva, hogy ott nincs minden rendben.

Pedig nem vagyok én a rendestől eltérő ember, csak éppen a tegnapi nemzedéknek egy fajtája. Ez az a nemzedék, mely elszokott a szép kilátásoktól. Nekem mondta egy pesti barátom a németországi Bonnban: „Minek jössz te Bonnba, nincs akkora különbség a pesti és a bonni kávéház között, hogy érdemes volna id. utazni.” Sokszor azt hiszem, hogy azért csinált az előző generáció világháborút, hogy megszellőztesse és a kávéházból, meg a kocsmából a szabadba szoktassa az én kortársaimat. Nos a front emberei ki is szoktak a szabadba, megszokták a szabad életet, azért van most akkora szabadság a kontinensen, hogy a turistát csak az

választja el a panamistától, hogy míg a turista szabadban lábon jár, a panamista szabadlábban és autón jár.

De komolyan, mit ér ma a kétségtelenül fejlődő turisztika? A minap láthatták, a Brassói Lapokban jelent meg Gábor Istvántól egy nagyváradi helyzetkép: egy ember testén mutatja ki a riporter, hogy mi iránt érdeklődik egy kulturváros társadalma: a fej egy futball-labda, a kebel és szív a bridgért dobog, meg a römiért, a has a közgazdaságért korog, lejjebb, a rekeszizomtól délre a combig tánc, erotika és a „Színházi élet” következik, legalul a lábfej az irodalomba szeretne belerugni s a lúdtalp a filozófia földön-cammogását ábrázolja. Hát kérem a turisztika hol maradt azon a lomha polgártest-képen? Sehol. Pedig jó lett volna a térdeket, mint a turisztika jelképeit hirdetni: mert bizony ruganyos léptekkel száz és száz fiatal lélek mozdul meg a hétvégén, hogy valamelyik hegycsúcson, folyóparton, vagy erdei tisztáson fogyassza el hátizsákjából az ünnepi szárdiniáját. T. i. nemcsak menni, hanem enni is tudnak a turisták, azért született meg a régi német szállóige: „Was das für eine Tur ist, wenn ein Turist, der auf Tour ist, in einer }Tur isst!”

Régi marosvásárhelyi kapu, mint néprajzi emlék az elmúlt időkből.

Aki, mint én, olvasta 1931-ben Dr. Tulogy János cikkét az Országos Magyar Turista kiállításról, az útban van, épen mint én, hogy a legkítűnőbb elméleti turistává nőjje ki magát. Az tudni fogja Dr. Vigyázó Jánosnak turista meghatározását: etikai tartalmú testedző szórakozás ez, a szabadtermészet ölen, versenynélküli ismeretszerzéssel párosulva. Az tudja, hogy a természetimádás jelképe a havasi gyopár, az megmondja a por-szem-szám különbséget pld. a pesti és a tátrai levegő közt és az meg tud különböztetni, mint én, egy tiroli „Sennhütte”-t az erdélyi isztinától. Csak az a baj, hogy a szabadtéri turisztika össze van kapcsolva egy súlyos és kellemetlen követelménnyel: sokat kell járnia a jó turistának. Ha ezen lehetne segíteni, akkor sokkal többen hódolnánk a régebbi emberöltőből is a turisztika sportjának.

Lehet, nem mindnyájan tudják, hogy a turisztika szenvedélyét jelentékenyen segítette elő másfél századdal ezelőtt egy német költő, Klopstock,

aki ódákat írt a sportról és először vette észre a fölön, hogy az Alpok vad csúcsai gyönyörűek. Emlékszem, amikor Erdélyben Reményik Sándor adta ki „Vadvizek zúgása” című versciklusát, akkor is hallottam egy debreceni barátomtól: Nemcsak a versek szépek, de az is szép a költőtől, hogy azokat a nagy hegyeket megmászta, mert ifjú koromban Debrecenben a Basahalmát is kerítéssel vették körül, hogy messze el lehessen kerülni!”

Csak ne tessenek azt hinni Hölgyeim és Uraim, hogy az ilyen elméleti turista, mint én, ne hinné el a könyveknek, hogy vannak valódi gyakorlati turisták is. Kérem én könnyenhiívó ember vagyok, én elhittem Szigyártó Gábornak, hogy farkast lőtt a havasban és elhittem Pesten Bakty Ervinnek, hogy Körösi Csoma nyomdokain haladva lovon ment át olyan magas hegyeken, amiket én lifftel se mernék megmászni, sőt én még azt is elhiszem az EKE-ítteni képviselőinek, hogy akad közöttük sportrajongó, nemes kebel, amelyik a hegymászást valóban űzi, nemcsak másnak ajánlja. S ha nem is a Himaláját, de legalább a Szamos-tetőt mássza. És nem bosszankodom, mikor a turista elkiáltja magát a csúcson, hogy milyen remek a kilátás a völgyre és nem kérdem cinikusan, hogy ha odalent olyan szép a táj, akkor minek mászott olyan magasra?

En megvallom, hogy valahányszor fölkecmeregtem egy-egy erdélyi magaslatra, én mindig hálás voltam az EKE-nek, vagy a Siebenbürgischer Karpaten-Vereinnek, valahányszor észrevettem az erdő fáin a meszelt jelzéseket, hogy merre kell menni valamelyik munedékházba: azokból a jelzésekből láttam ugyanis, hogy előttem járt már valaki ott a vadonban! Egy kultúrlélek, aki arra a közszolgálatra gondolt, hogy másnak utat mutasson, mást biztasson az elhagyatottságban: erre menj, hogy szépséget és pihenést nyerjél fárasztó útdra. Hogy ember járt előttem az embertelenségben, hogy az a rejtendő magány, melyen át a napfényes magasba eljutottam, előttem megdobogtatott már más szívet is a fenségtől. Nemcsak hiúz-yom és árva sírkereszt, vagy sziklatorok, erdőfenség és égi némaság rejtent föl a földfelület görbe útjain, hanem az emberi közösség szolidaritása is kísér. Testvér, csak bátran fölfelé, messze alul és mögötted marad az adóvégrehajtó és a fajok harca, de közelebb az Isten és legszebb kertje, a belsőd nyugalma. Hölgyeim és Uraim, ez a század nemcsak az eszelős hadiipar, hanem a természet háborúját is hozta az ózontól elszokott, elfajzott szobagyermekéiért. Az egészség és magány világháborúját a betegség és tőnegnyomás ellen. Gondoljanak Aprily Lajos erdélyi panteizmusára, „Tetőn” című humanista hegyi imájára s ha látnak hosszú-hosszú emberoszlopokat hétvégi kiránduláson a friss havasok mezőin, lássák bennük a szabad ég alatt a legszebb frontot minden szűk fal ellen és minden társadalmi komizság korlátja ellen. Minden elért magaslat bátor elfordulást jelent az alantiség elől, s különösen akkor értjük mi ezt meg, ha a minap elhunyt Szomba'i Szabó István alulmaradt ember programversét olvassuk el...

Turisták!

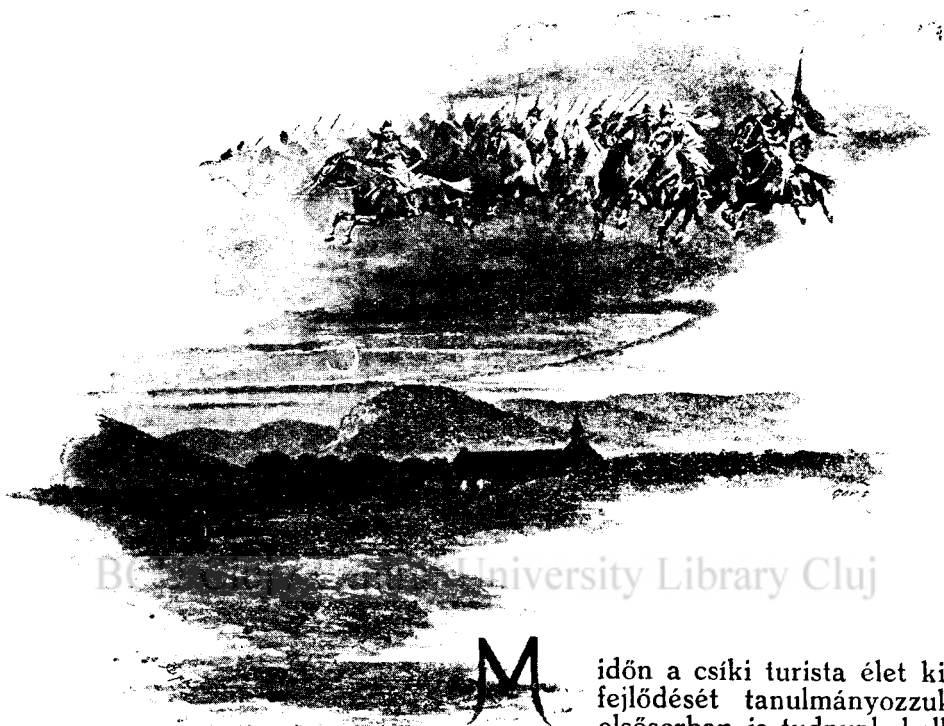
Sízők!

**BAERING sportárú megbízható
és jó!**

Vásárlásoknál keressük ezt a márkát

A turista-élet kifejlődése Csíkban.

Irta: Vámszer Géza.

Bibliothèque de l'Université de Cluj

M időn a csíki turista élet kifejlődését tanulmányozzuk elsősorban is tudnunk kell, hogy a csíki medencét köröskörül szebbnél-szebb hegyek, erdők, kaszálók veszik körül s ép e zártsága miatt nevezték el „Csíkországnak”. Csík elüt Erdély, sőt a székely föld többi megyéitől éghajlati, földrajzi, gazdasági, világnézeti és vallási egysége tekintetében. Erdély legkeletibb részében, a zártságában magára hagyatott és konzervatív csíki székelység legjobban megőrizte az ősi viseletet, építkezést, népszokásokat, táncot, népdalt, évszázados román- és csúcsives-stílusú templommaradványt és várromot, továbbá gyönyörű hegyvidéke, kiránduló helyei, gyógyfürdői érdekes és különleges klimája, növény- és állatvilága mind olyan értékek, melyek az itt lakó népet és ritka-szép vidékét az érdeklődő idegenek számára vonzóvá teszik.

Mivel a fürdőző, vagy turistáskodó idegen, pénzt hagy itt a lakosságnál, ezért az erdőitől is nagyrészt megfosztott és leszegényedett csíki székelységnek ma már létkérdése az idegenforgalom be-szervezése és fellendítése. Hisz hasonló helyzetben volt Ausztria és Svájc lakossága, amely elszaporodván, nem tudott megélni saját termőföldjéből, felismerve terméketlen, de szép hegyvidékének értékét, ma

már tulajdonkép az idegenforgalomból él. Ahhoz azonban, hogy az idegenek Csíkba nagyobb számban, sőt ismételten eljöjjenek, elsősorban szervezett turista- és sportélet szükséges, mert aki szűkebb hazáját nem ismeri, aki mesébeillő szép kiránduló helyeihez útat nem épít, vagy a hozzá vezető legkellemesebb útat nem jelöli meg, szükséges helyeken menedék házakat nem épít, az, hogy hívjon és fogadjon méltóképp idegen vendégeket?

Az alábbiakban ismertetem az alig 3—4 esztendőös csíki turistaélet kifejlődését, mai helyzetét és jövő terveit.

Néhány évvel ezelőtt a szép csíki hegyeket az erdőlő és kaszáló falusi székelyeken kívül, bizony csak néhány vadász és erdőmérnök járta. Csak az u. n. „demizsonos kirándulást” lehetett itt eddig kirándulás számba venni, amikor is néhány borívó ember kiruccant a legközelebbi hegyoldalra s eszem-iszommal töltötte idejét. Szervezett turista-élet Csíkban csak 1931 tavaszán indult meg, amikor 30—40 ember összeállva a hozzánk legközelebb fekvő és jóhírű Brassói Turista Egyesület tagjai közé lépven megalakítottuk a B. T. E. Csíki Csoportját. E szervezkedés által máról holnapra óriási lelkesedéssel indult meg a turistáskodás, úgy, hogy már az első szezonban 14 társas kirándulást rendeztünk a megyében, de voltunk a Nagykőhavasán, az Almási barlangnál és a Bálványos váránál is.

1932 ben a tagok száma 70-re emelkedett, társas kirándulás pedig már 24 volt. Ennek a nyárnak legkimagaslóbb eseménye az „Egyeskői menedékház” felavató ünnepe volt (aug. 14-én), amelyen kb. 1500 környékbeli székely földműves ember vett részt, továbbá Brassóból, Kolozsvárról és Gyergyószentmiklósról számos turista.

1933 nyarán a Hargita-fürdőn is kaptunk egy kis faházat. 1933. június 25-én zajlott le a csoportunk által rendezett Xantus-ünnepély, kb. 3000 ember jelenlétében. A Fitód-Hosszúaszói völgyben u. i. föld alá temetve porladt egy csúcsives-stilú kápolna romja, amelyet az 1694-iki tatárverés emlékére állítottak fel. Csoportunk turista-tagjai sajátkezűleg felszínre hozták e kápolna romjait és e szent helyet egy nagy emlékkővel jelölte meg. Ez a jól sikerült ünnepély becsületet szerzett szerény kis csoportunknak és a turista-eszmének itt Csíkban.

1933. augusztus 13-án szép számú közönség jelenlétében ünnepeltük meg menedékházunk fennállásának egyéves évfordulóját.

Az esős nyár miatt a kirándulások száma a tavalyihoz képest kevesebb volt.

ANGYAL DROUGERIA LEITESDORFER.

Az E. K. E.
tagjainak árkedvezmény!

1934. tavaszán az EKE 3 kolozsvári kiküldöttje által Csikszeredában tartott turista propaganda-előadás igen nagy erkölcsi eredménnyel zárult, amelynek hatásaként és Szolnoki Gyula propaganda-szakosztályi alelnöknek előzetes tárgyalásai révén márc. 25-én minden ellenvélemény kizárásával csoportunk átalakult az EKE Csikszéki Osztályává. Mindenki meggyőződött u. i. arról, hogy egy havi folyóirattal és 15 vidéki osztállyal bíró hatalmas és tevékeny egyesület kebelén belül a csíki turistaság is szebb és biztosabb jövő elé néz. Mint EKE-fiók a taglétszám is 80-ra emelkedett s új tevékeny választmányi tagok bevonásával lelkes munka indult meg.

Ez év tavaszának legfontosabb munkája a Balánbánya-Égyeskői, valamint a Gyilkos-tóhoz vezető ösvénynek izléses táblákkal és komoly színjelzéssel való megjelölése volt.

A balánbányai hegyláncolat. Nagyhagymás, Egyeskő, Öcsém.

Fotó-Salon Csikszereda.

„SÍ-SZAKOSZTÁLYUNK“ 3 éves működését vázlatosan a következőkben ismertetem :

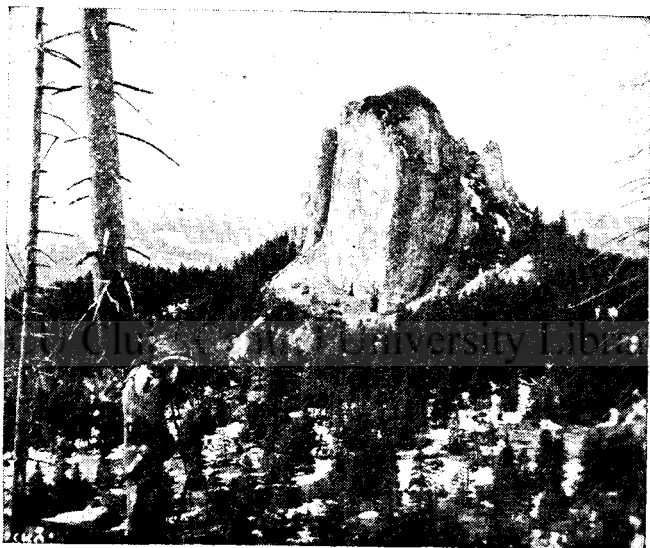
1931. februárjában kérésünkre a BTE két hétre leküldötte Ferenczi Károlyt, aki sí-tanfolyamot rendezett a színi egyáltalán nem tudó 35 jelentkező részére, amely tanfolyam által Csikban megvetettük alapját a sí-sportnak, amelyhez messzi vidéken sem lehetne alkalmasabb és városunkhoz igen közel fekvő változatos terepet találni.

1932-ben megismételtük a sí-tanfolyamot, miáltal a sízők száma hirtelen kétszeresére emelkedett. Ekkor volt első sí-versenyünk is, amelyen 11 brassói versenyző is részt vett. Az nap este turista és sí-propaganda-előadást rendeztünk. Ez évben már rendszeresítettük az 1—2—3 napos sí-kirándulásokat is 20—25 résztvevővel.

1933. telén kb. 2000 néző jelenlétében zajlott le sí-versenyünk, amely úgy anyagilag, mint erkölcsileg várakozáson felül sikerült. Ver-

senyzőink alig két évi gyakorlattal feltűnő eredményeket értek el, részt vettek az udvarhelyi, nagyköhavasí, sőt az országos sí-versenyen is, ahol mind méltó helyezést értek el, sőt egyesek feltűnést is keltek.

1934. telén a brassói, udvarhelyi és gyergyói sízők részvételével nagyszabású sí-versenyt rendeztünk, amelyen kívül lesikló gyermek-síversennyel is kísérleteztünk. A sítálpakon nyüzsgő 60—70 gyermek a jelenvoltagekkel sejtette azt, hogy a jövő éveknek megfelelő utánpótlása itt Csikban már biztosítva van.

Az Egyeskö délkeletről. — Fotó-Salon Csikszereda.

Hogy a sí-sport méltó fejlődésnek indulhasson és hogy a mi szerencsés hó- és terepviszonyaink idegen sízőket is vonzhassanak Csikba, elhatároztuk, hogy a várostól 5 percre lévő Suta nevű hegy oldalán egy nagyszabású síugró-sáncot s melléje egy tornácos és négy-szobás melegedő házat építünk a legrövidebb időn belül.

Pünkösdkor jelent meg az EKE Csikszéki Osztályának kiadásában és e cikk írójának szerkesztésében egy Csikmegyei Turista Kaulauz 96 oldal terjedelemben, amely tájékoztatót nyújt a csikmegyei fürdőkről, kiránduló helyekről, Csikmegye történelméről, természeti kincseiről, földrajzi viszonyairól, stb.

Balánbányán üdülőtelepet létesítettünk egy a bányatársaság által rendelkezésünkre bocsájtott emeletes kőházban. Egyelőre csak 3 szobát butoroztunk be és két szobát turista-szállás céljára.

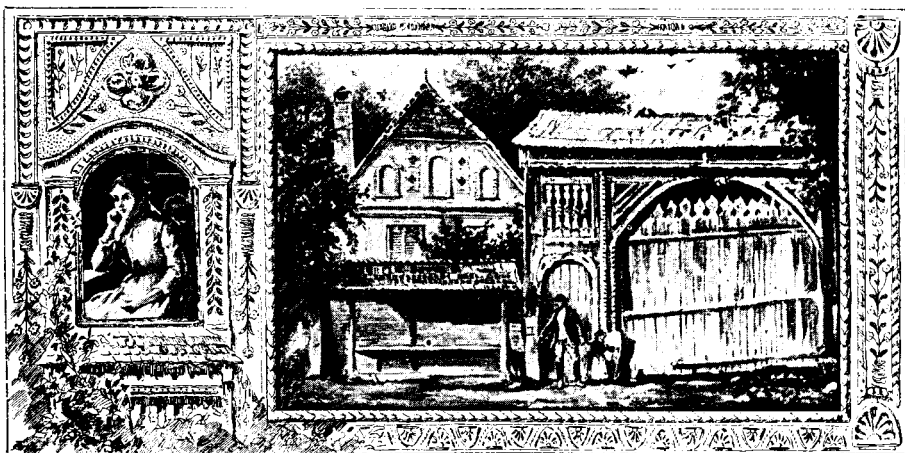
Tusnád-fürdön is kaptunk használatra egy kis faházat a Sólyomkö alatt, ott az Olt mellett.

Egyik nevezetes munkánk volt a zsögödi vár ásatásának javára rendezett estély, amelynek tiszta jövedelme kb. 5.000— Lei. Sajnos, a szükséges engedély az illetékes bizottságtól még nem érkezett meg s így az ásatást, amelynek szakszerű vezetését Ferenczy Sándor archeológus vállalta, valószínűleg csak ősszel kezdhetjük meg.

Tervünk még augusztus hónapban a Xantus-kápolnánál megismételni a tavalyi ünnepélyt. Az Egyesekönél pedig augusztus hóban a szokásos évforduló-ünnepélyt turista-találkozóval egybekötve. Továbbá Csikrákoson a híres Cserei Mihály történetíró szülőházát emléktáblával megjelölni s azzal kapcsolatosan egy méltó és nagyszabású Cserei-ünnepélyt megrendezni.

Végül szándékunk Körösi Csoma, Sándor-emlékünnepepy megrendezésével hódolni a nagy magyar Ázsia-kutatónak, aki talán az első magyar turista is volt egyuttal.

Ugy érzem, hogy az elmúlt 3—4 esztendő munkájával sikerült Csikban a turista- és sí-sportot megalapozni. Sikerült végre a lelkekben itt is a turistaság iránt szeretetet és elismerést beleplántálni olyanmnyira, hogy bizton számíthatunk arra, hogy a jövő évtizedekben a turistaság évről-évre fejlődni, valamint a turisták és turista-barátok száma a felnöveendő ifjabb generáció révén szaporodni is fog s ezzel párhuzamosan a megélhetést adó erdőktől megfosztott csiki székelység az idegenforgalom révén tekintélyes anyagi jövedelemhez és kulturális fejlődéshez is jut majd. Ehhez a munkához azonban a lelkes iparos- és kereskedő ifjakon kívül a vezető szellemi osztálynak segítségével is szükséges volna s hiszem, hogy előbb, vagy utóbb ők is bekapcsolódnak a mindannyiunk érdekét előmozdítani akaró mozgalmunkba.

Csiki székely kapú, mely a csiki nép művészi érzékéről tanuskodik,

Marosszéki turistanap

Szeptember 2. bensőséges, meleg ünnepe volt marosszéki osztályunknak. Az átlagos turistanapok keretéből messze kiemelte ezt a találkozót az egybegyűlt turisták testvéri szeretete.

A délelőtti folyamán megtartott díszközgyűlés, mely az Ipar-kamara zsufolásig megtelt tanácsstermében folyt le, rövid egyszerűségében is maradandó emlékoszlop lesz az egyesületi annalesben.

Szijgyártó Gábor, marosszéki osztályunk közszeretben álló elnöke nyitotta meg a díszközgyűlést.

Beszámolójában „székely észjárással” jubileumi ünnepélynek nevezi a napot, habár csak még 3 éve annak, hogy a fiatalos akarat és tennivágyás felrázta szunnyadozásából „a Természet Phönixét”.

Az a teremtenivágyó erő, amely úgy az elnök, mint hű munkatársainak — Dr. Bíró Istvánnal az élén — szívében lángol, tette lehetővé, hogy három évvel ezelőtt újjáteremtsék a marosszéki osztályt. Egy igazi turista egyesületet alkottak és annak céljául tüzték: „a természet léleknevelőhatását tanulmányozni”. Követték az albán közmondást: „Tedd el a fehér krajcárt a fekete napokra!”

A tagok őszinte testvéri szeretettel vannak egymás iránt; köszöntésük tősgyökeres magyar köszöntés: „Adj Isten! Adj Isten Testvér!”

Nincs közöttük rangkülömbőség; csak tiszteletet megkívánó „bátyám” és tiszteletet megadó „öcsém” található.

Ilyen elvek mellett folyt az újjászervezés és a felolvasott statisztika az osztály biztató, örvendetes fejlődését és alkotnitudását bizonyítja.

Kettős szempontból nevezte jubileumnak az ünnepélyt Szijgyártó elnök. Először, hogy a Tordai, Kelemen osztályok képviselőin kívül a központ megbizottját is köszönheti, számos kolozsvári EKE és Mured turistatestvérrel együtt, másodszer, mert felavathatja az EKE címet.

Midőn a szép nagyságú paizs formáról lehullott a lepel, megilletődött arccal, a lelkekben és szívekben zakatoló fenkölt érzést visszatükröző szemekkel könnyes boldogsággal állott fel a zsufolt terem hallgatósága, így fejezve ki azt, hogy tudjuk mit jelent számunkra a gyopárvirágos zöld-fehér címer.

A címeren a központ emléklakettje mellett az aradi „Czárán”, Krassói, Kelemen, Pilisi, Háromszéki, Nagybányai „Gutin” és Boksáni osztályokét láttuk. Sok-sok ezüst szeg örökíti meg azok neveit, akik együttéreznek a marosszéki osztállyal.

Mindennemű turista felszerelés nagy választékban és a legolcsóbb árak mellett kapható az

ARENA

SPORTÜZLETBEN

CLUJ, PIATA UNIRII No. 4.

Tulajdonosok:

MEZEI IMRE és ERDŐS LÁSZLÓ

Kis zászló jutott emlékezésül e lélekemelő napnak a Tordai, Kelemen osztályoknak, melyet br. Jósika Gábor és Dr. Bertin Ferencz vettek át őszinte szeretet diktálta köszönő szavakkal.

A kolozsvári központ megbízottja az elnökség üdvözlését, tolmácsolva hangsúlyozta, hogy tudatában vannak annak, mit jelentenek a vidéki tagozatok. Éppen ezért nagy súlyt helyeznek az éltető erőt sugárzó gyökerekre, mert minél erősebbek azok, annál szebb, annál életképebb a virág. A hit, remény, szeretet jegyében vette át az emlékHzászlócskát, kívánva, hogy ezek tartsák össze a turistatevéreket.

Ezután a Mured turisták üdvözlik az ünneplő marosszékieket, majd az elnök köszönetet mondva a terem átengedéséért az Iparkamara vezetőségének a díszközgyűlést bezárta.

Délután 6 óraker a turistanap szorakoztató részét tartották a Tornakertben.

Molter Károly kedves humorral átszőtt felolvasása nyitotta meg a műsort, melyet Dr. Kovács László értékes hegedűszáma, Dr. Biró István finoman alkalmazkodó zongorakisérétevel, Mendel Jutka ügyesen lejtett „spitz tánca“, a M. S. E. tornászainak kifogástalan tornamutatványai, Szalkai Piri mesterre valló „grotesztánca“, a közismert és közkedvelt Lengyel Rudolf „székely tréfája“, végül Grossmann Ditinek Gergely Sándorral bemutatott kedves „tiroli tánca“ tettek élvezetesen változatossá.

9 óraker már vígan keringtek a párok, kicsik és nagyok, bizonyosságát adva, hogy a turista, még mulatságában is emberibb ember, mint más. *Bacconi G.*

Az E. K. E. legrégebbi menedékháza Kolozsvár közelében, most tölti be fennállásának 25-ik évfordulóját.

Kirándulás a „Vlegyászára“.

Irta ; Barla Ernő.

Ütemesen kattognak a vonat kerekei és minden fordulatukkal közelebb visznek kitzüött célunkhoz „Poeni“ (Kissebes) állomásra, ahonnan egyelőre még bizonytalan módon megközelíthetjük azt a helyet (Zărnișoara völgy), ahonnan a Drăgan patak völgyéből az út a Vlegyászára visz. Igen... majd elfelejtettem megírni azt, hogy mily katonás rövidséggel határoztuk el magunkat erre a kirándulásra. Hosszasan tartó rosszidő után, mely teljes téltenségre kárhoztatott és a négy fal közé zárt bennünket, végre teljes pompájában felragyogott a szép őszi nap, ígérve nekünk meleget és lelket betöltő ragyogást, fényével bearanyozva a hegyeket, erdőket, mezőket vagyis mindazt, ami a turista lelket lenyűgözi és fogvatartja. Az őszt máskülömben is oly sokat tud nyújtani szípségben, amit a legmerészebb művészi fantázia sem tud megközelíteni. Az erdőket kiszínezi, nem sajnálva palettájáról pazarul ontani a színeknek minden változatát és azokat oly mesterien keverni, hogy az ember nem bír betelni a látásával. Hát még mily sokat tud nyújtani ilyenkor az erdőkkel koszoruzott hegyhát a maga fenséges nagyságában, mint amilyen a „Vlegyász“ a mi jó öreg pajtásunk, akit volt szerencsénk látni tavasszal, pompázó, zsenge virágokkal ékes köntössében a lábainál, melyből óriásfenyőkkel borított háta méltóságteljesen terjeszkedik el a kék ég alatt, láttuk nyáron, haragos kedvében, mikor villámokkal terhes felhőket von magára az átmeneti ruháját a biborvöröstől a halványsárgának minden árnyalatával és fehér hó sapkát húz a fejére, — mert ilyenkor már hidegek az éjszakák!... így még nem láttuk.

Ez volt egyik fő indító ok, hogy Miklós Lajos kollégám (a mester és tanítványa) lekasztva a hátizsákot, levette a hétköznapok ruháját és gondját itthon hagyva, két és félórai vonatkozás után raggel 4 óraker magérkezünk Kissebesre. Első benyomásunk, hogy nagyon sötét és erős hideg van. De munkára fel! Érdeklődünk a „Drăgan“-völgyi kisvonat irányában, hogy indítják-e és mikor? Nagy örömmel hallottuk, hogy megyen, sőt mindjárt.

Igaz, hogy ezen örömmünk későbbben „örömmé“ vált, mert alig, hogy nekiindult annak a pokoli sötétségnek, mozdonyunk olyan tüzesóvel szolgált, hogy az öreg „Vesuvius“ is megirigyelhette volna tőle és „üllőhelyünk“, csak a mozdony utáni kocsin volt a tüzelésre szánt vágott fa tetején, ami éppen kényelmesnek nem mondható, de kiválóan alkalmas arra, hogy az ember lábait megzsibbadjanak a kényszer mozdulatlanlanságtól. De nem így a kezeink, ezekkel egyszerre fogozkodni na meg a sűrűn hulló „cigány bolhákat“ szikrákat kellett ártalmatlanná tenni. Az állandóan emelkedő pályán, hatalmas gőzfelhőkbe bürkolozva, kísérteties zajjal robogtunk, azt a benyomást kelteve, mintha ez lenne az elkárhozott lelkek alkalmatlansága, melyen az ördögök a pokolba szállítják őket, csak ne lett volna oly hideg, mert ez állandóan visszazökkentett a valóságra.

De lassan kezd lefoszlani a misztikum, mert mindjobban közeledik a nap, úzve maga előtt a sötétséget. Mire megérkezünk a Zărnișoara-völgy bejáratához, már egészen világos van és jó újnői hóharmat a füveken, a kisebb pocsolyákon vékony jég-takaró, itt már a tél fogad minket, no meg az a pár ruca, melyek csalódottan vonulnak el a befagyott pocsolyáktól, útjukat a tombolva zúgó „Drăgan“ patakknak véve.

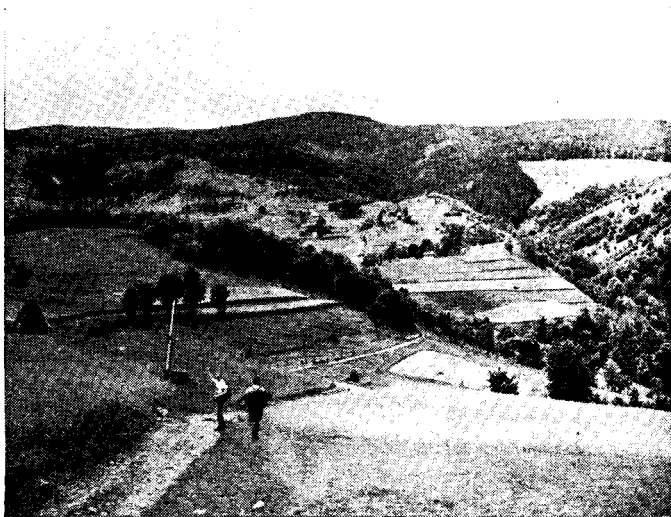
Első gondunk az volt, hogy a meggémberegett tagjainkat használhatóná tegyük, azaz meglegeitenni, s ezért nyomban neki láttunk a hegymászásnak. A „bemelegítés“, ily módon, nagyszerűen sikerült, sőt annyira fokozódott, hogy a vonatkozás alatt magunkra szedett sok ruhadarab lassan mind vissza került a hátizsákba.

TURISTA JELVÉNYEK

Az E. K. E.-nek gyopárdízes csinos jelvényei, hasonló kerékpár zászlócskák és arcképes CFR turista igazolványok a tagok részére hivatalos időben az irodában kaphatók. Kirándulások alkalmával az egyesületi jelvények viselését kérjük.

Útunk állandóan meredeken visz fel egy facsúsztató mellett, melyben a nyíl sebességével alásuhanó víz ugyancsak tekintélyes energiát képvisel. Amióta nem járunk itt egészen megváltozott a terep. Hatalmas hegyoldalak csupaszon, vagy ledöntött fák összevisszaságával fogad, megnehezítve a tájékozódást. Egy órai mászás után kb. 1100 m. magasan levő, pompás havasi rét és sugárözön fogadnak. A ferdén alátűző napsugarak az olvadó hóharmaton millió gyémántcseppé törnek, szinte elkápráztatva ragyogásukkal. Előttünk a „Vlegyásza“ óriási hófoltokkal figyelmeztet, hogy odafönt már tél van. Csend mindenütt, csak a mélyen alattunk lévő völgyből hallatszik fel a patak zúgása, mintegy hirdetve az élet szinfoniáját. Egyszerre csak friss szél kerekedik a hófoltok felől, végigsuhan az örökzöld fenyők között, valószínűleg üzenetet hozva számukra, amit sejtelmes suhogással vesznek tudomásul és adnak át egymásnak, mintha csak azon csodálkoznának, hogy ni-ni ez a két régnem látott pajtás vajjon mit keres ilyenkor itten, mikor már a madarak egyrésze is hűtlenek lettek hozzájuk? Emberek... meg éppen ritkán fordulnak meg ilyen tájt, azaz mégsem, figyelj csak, nem füst száll fel amott a fenyők tövénél? De igen... tehát mégsem vagyunk egyedül és ez a tudat egyben visszazökentett a szemlélődésünkből, egyben eszünkbe juttatva, hogy enni is kéne valamit! Falatozás közben láttuk, hogy arról a helyről ahonnan a füst szállt, egy falusi emberekből álló csapat kerekedik fel (számszerint ötön) és neki vágnak a „Vlegyásza“ erdős hátának. Közben minket is észrevettek és hangos kiabálással hívtak az Ők társaságukba, hogy tartsunk velük. Tekintettel, hogy nem végeztünk még a reggelizéssel, biztattuk, hogy csak menjenek előre, mert mi úgyis utól érjük őket.

Reggelizésünk, ami egy órai időt vett igénybe, jelezte szándékunkat, hogy útunk nem nagyon sietős. Így 9 óra volt mikor szép kilátó helyünket elhagytuk és neki fogtunk a tulajdonképpeni „Vlegyásza“-oldal megmászásának. Inneu mintegy 700 m.-es kapaszkodó kezdődik erdős terepen és mindjárt a bekezdésnél rengeteg sok összekúszált ösvénnyel, melyből a helyes utat kiválasztani az ember sohasem elég figyelmes és csak később jön rá, hogy a bekezdésnél ígérkező „jó út“ milyen fáradtságos mászással hozza be a tévedésünket, azon a köömlásos oldalon, ahol az igazi út mintegy 100–150 m.-el magasabban visz.

A Vlegyásza Rogozsel község alsó feléből nézve. — Bogyó Lajos felvétele.

Bármennyire is ügyeltünk, mi tagadás, mégis eltévedtünk, de ez nem kétségbeejtő dolog, mert itt eltévedni úgysem lehet, ha felfeletart az ember. Ugyancsak hasonló sorsra jutottak reggelizésünk alatt eltávozott falusi embereink is, vagyis saját bevallásuk szerint „távedtek“, pedig Ők odavalósiak voltak, Rogozsel községből, mely a „Vlegyásza“ keleti oldalán van. Kölesönös bemutatkozás után, együtt folytattuk útunkat addig a helyig, ahol egy bővizű forrás fakad, mintegy 1500 m. magasságban, itten megint hosszabb pihenőt tartottunk gyönyörködve a mindjobban kitáruló panorámában, közben szomjúságunkat esillapítva a pompás forrásvízzel. Rövid pihenő után „barátaink“, kik között mellesleg megjegyezve olyan is volt, aki már 73 tavaszt és ősz-t látott elvonulni a „Vlegyásza“ felett, újból csak felkerekedtek, minket magunkra hagya. Mintegy félórai pihenés után 1/211 órakor búcsút vettünk a forrástól és most már útítársaink lábnymait követve, ami tekintettel a mély hóra, nem is volt oly nehéz. A hó magasságának legjobb fokmérője és tudósítója Lajos barátom volt, aki tekintettel csupasz térdeire csak néhol nem süllyedt térdén alóli hóba, máskor azonban mindig, indiánok által is megirigyelhető új, juj, új kiáltásban tört ki. Bizony itt már komoly tél volt és az is fog maradni, mert ezen északos oldalon a hó megmarad, sőt a tél még 1—2 m.-rel mogis fogja pótolni.

Egy újabb tisztás szélén (mely együttal az utolsó a gerinc előtt), már vártak ránk útítársaink és a hét tagból álló társaság, mint valami „expeditio“, taposta a havat, Ők haza, mi meg a csúcs elérése céljából. Mire a gerincre kiértünk, a hó is elfogyott a lábunk alól és az a puha borókával benőtt gyepszőnyeg fogadott, mely az egész gerincet beborítja. Ebben a magasságban már nagyon erős és hideg szél fogadott, ami arra kényszerített, hogy a keleti oldalon lentebb menve egy szélvédett helyen pihenjünk egyet. Ezen pihenőhelyünkről egy olyan feledhetetlen szép kilátásban volt részünk, amihez nem vagyok elég erős, hogy leírjam.

Az óriási távolságokat, nagyon finom, kékes pára borította, be ami a horizont felé már teljes kompakt tömeggé lett és a kilátást elzárta, de csak 1500—1600 m. magasságig, vagyis ezen magasságon felül minden, a szemhatárig terjedő hegy, bámulatos tisztán és élesen kivehető volt. Előttünk voltak a „Cibles“ hőmentes csúcsai, távolabb a „Nagy Pietros“ hótól csillogó csúcsa, még messzebb az „Ünök“, a radnai, máramarosi, csiki, háromszéki hegységek csúcsai, mintha tengerből kiemelkedő cukorsüvegek lennének. Közvetlen előttünk a gyulai havasok, hőmentes erdőkoszoruzta csúcsai a távolság miatt, mélyen alattunk látszottak.

Az erdők, ameddig a szem ellát, csodás színpompában, melyből a fenyők zöldje szinte feketének hat. És, hogy a harmonia minél teljesebb legyen, a messzeségben feltűnedeznek, falvak házai és tornyai, mintha csupa játékszer lenne, a távolság növekedtével beleveszve abba az opálos kődbe, mely az egész erdélyi medencét takarta. Szemlélődésünkből útítársaink búcsúzokodása ébresztett fel, amely együttal figyelmeztető volt számunkra is, kölesönös „Drum bun“ kívánása után. Ők haza, mi pedig a csúcs elérésére törekszünk Itt fentebb, már egész szép hómezők fogadnak, amin, dacára az erős napsütésnek, egész pompásan lehetne sízni, azonban jelen esetben inkább terhünkre, mint előnyünkre szolgálnának, mert hol a jobb, hol a bal, vagy pedig mind a két lábunk egyszerre süllyedt a derekig érő hóba. Az u. n. „csúcs“, ahol a magasságjelző oszlop van felállítva, még száraz, hőmentes időben is dolgot ad

Vízmentes, vihar és szélkabátok valamint minden-
nemű turista- és sport öltönyök legolcsóbb beszerzési forrása, készen és méret után

RUBIN S. A. cég

CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 29.

az embernek, tekintettel az embermagasságú boroka erdőre, mely azt körül veszi. De mostan mikor oly magas a hó, hogy ezen boroka erdőnek csak éppen a csúcsai látszanak ki a laza hóból, — csaknem egy jó $\frac{3}{4}$ órai nyüszkölést igényelt, — mely alkalommal bőven volt alkalmunk egymás és saját bajain, szívből nevetni, pedig sokszor nem éppen a legkellemesebb körülmények közé kerültünk. Na de nincsen az a rossz, aminek vége ne lenne egyszer, végre $\frac{1}{2}$ 1 órák orakor a csúcson voltunk (1839 m.). Itt meg az az öröm fogadott, hogy a metszően hideg szél miatt nem maradhatunk, éppen ezért egy szélmentes mélyedést kerestünk és megpróbáltuk az átvirasztott éjszaka fáradtságát egy kis rögtönzött alvással pótolni. ami hála „szélmentes“ helyünknek 20 percnyi alvást eredményezett, mely annyira felfrissített mindenképpen, hogy kénytelenek voltunk a szélmentesebb régiókat felkeresni és egyben, jelentkező éhségünket csillapítani.

Körülbelül 2 óra körül felkerekedtünk és neki fogtunk a leereszkedésnek, amely minden különösebb incidens nélkül sikerült is, úgy hogy 4 óra körül már elértük „Rogozsel“ község első házaait. De nem nagyon siettünk a szállásunkra, hanem inkább élveztük a szép napsütést és ezt a bájosan szépfekvésű községet, mely hegyoldalba tapadó kis házaival az előmlő napsugarak fényében oly békés látványt nyújtott. Csak a lehanyatló nappal elősettenkedő árnyékok figyelmeztettek, hogy jó lenne felkeresni menedékhelyünket, — mert ilyenrel is rendelkezünk, — ahol bármikor szíves fogadtatásban részesülünk arra jártunkban, igaz, hogy már 4 éve nem vettük azt igénybe és valószínűleg el is felejtettek ily hosszú idő alatt. De nem így történt, — mert arra ritkán fordul meg magunkfajta ember, — megismertek és oly pompás hálólhelyet kaptunk a csürben, hogy pont 10 órai alvást engedélyeztünk magunknak és a nap már jó magassan járt, mikor másnap felébredtünk. A jó meleg napos időt felhasználva, kivonultunk a forráshoz és egy hatalmas mosakodást csaptunk, utána bő reggeli és $\frac{1}{4}$ 10 órák orakor már útban voltunk Bánffyhunvad irányában. Szép lassú menetelésben $\frac{1}{2}$ 11-re már Secuiu községben voltunk, közben a terepet alaposan megfigyeltük, mert úgy határoztuk el, hogy a tél folyamán egy si-turát fogunk ide csinálni, amennyiben a hó-viszonyok megengedik. Alunis (Mogyoród) község előtti völgyben, ahonnan nagyon szép kilátás nyílik a Vlegyászára egy napföldözéssel egybekötött pihenőt tartottunk, nem is sejtve, hogy vannak emberek, akiket viszont a mi igénytelen külsőnk jobban érdekel, mint bármilyen szép kilátás. Ugyanis így cselekedett az a két csendőr is, akiknek a horizontján feltűntünk. Miután a kényszerű bemutatkozáson át estünk és valahogy meg tudtuk értetni, hogy mit kerestünk ilyenkor a Vlegyásán és nem vétünk senkinek, — „legfeljebb az utat szoktuk el „véteni“, — na meg egy tábla csokoládé igen jó barátokká tettek és bocsánatkérések közben — a háborgatásért — elvonultak. A további utunkban, mely a vasárnapi, Kalotaszentkirály községben vezetett keresztül a bős alkalmat adott a szebbnél-szebb öltözötű kalotai leányokban gyönyörködni, egész Bánffyhunyadiig, minden incidens nélkül tettük meg az utat. $\frac{1}{4}$ 5 óra volt, mikor az állomásra értünk és így majdnem két és félórás idő volt még a vonat indulásáig, amit úgy igyekeztünk hasznosítani, hogy az állomás és temető közötti szép gyepre telepedve nekiláttunk a maradék elemozsia elfogyasztásának. Alighogy nekifogtunk, egyszer csak felhangzik a temetőből egy gyászdal, tiszteletére annak a halandónak, aki már megérkezett a végállomásra és bármily profán cselekedet is volt részünkről, csak rovább folytattuk a szalonnázást. Lajos barátom meg is jegyezte, hogy gyászdal-kíséret közben még nem evett szalonnát! Azt hiszem, ez a cselekedet részünkről megbocsájtható, mert a „Vlegyásza“, amely éppen ebben az időpontban készült éjjeli nyugovóra és a távozó nap melegeinek hiányában finom, zsenge hálókötést öltött magára az éjjel hidege ellen.

Végre $\frac{1}{2}$ 7 órák orakor befutott a mi vonatunk is és nemsokára már a vonatból elmélkedhattunk ezen két szép napnak eseményeiről, melyek oly sok lelki gyönyörűséget szereztek számunkra.

Pusztul az Intregáldi gyopártelep. Nemcsak Romániának, hanem az egész Közép-európának legalacsonyabb tengerfelszíni magasságban előforduló természetes gyopár telepét a nyári turista látogatók alaposan megédezmálták. Ezért valamilyen fokozottabb ellenőrzésre volna szükség. Hiszen Gyulefehervárt, Segesvárt, továbbá Sinaia és Bușteni környékén, ha nem is olyan nyíltan, de ma is árulják. Főképpen azokat az álturistákat kellene megbüntetni, akik pulyka módjára pávatollakkal szeretnének ékeskedni. s ezáltal a gyopár pusztulását elősegítik.

Az Ördögkereszturi halastó.

Írta: Orosz Endre.

Ördögkeresztur (Cristorel) Kolozsvármegye északi részének almási járásában fekvő kis falu, melynek történelmi múltja az Árpád-korig nyúlik vissza és első birtokosa a már kihalt *Úsküllői Eördögh* család, mely az első honfoglaló családok közé számítható. Ezen körülménynél fogva egészen természetes, hogy határában régi halastó nyomai mutatkoznak. Mivelhogy Szripszkynek „Az Erdélyi Halászat Ismeretéhez” című közleményében nincsen benne, mint ismeretlen adatot írom le és vezetem be az erdélyi honismeret tárházába. E tóhelyet már régebbi idő óta ismerem, azonban részletes tanulmányozását csak 1933 őszén végezhettem, midőn a két hónapig tartó kirándulások közben alkalmam volt Ördögkeresztur környékét alaposan megismerni. A faluból nyugat felé a Szacsvay kastély előtti utcán kiemelve a Szénafű nevű határba érünk s itten a falutól 2 km. távolságra a szekérút jobboldalán folyó patakmedrén át haránt irányban feltűnik a tó dugása, melyet a patak völgyének „Szénafű torka” nevezetű legszűkebb helyén emeltek. Nov. 5-én mértem fel az ép állapotban lévő földhányást és jártam körül a tó egykori kiterjedésének határát, mely természetesen mindenütt a környező domborulatok hajlásvonalát követi. A tiszta televényföldből felhányt dugás eredetileg 30 méter hosszú volt, melyből ma 20 méter hosszú része áll még épen 8 méter alapszélességben és 1'5 méter vízszin feletti magasságban az út és a patak medre között. Többi részét az 5 m. szélességű út, 2 m.-nyi patakmeder és a balparton a természetes emelkedésbe átmenő m. e. 3 m.-nyi töltés részlet képezte. A dugástól 166 lépésre egy kis hid van a patakon, hol az út a patak balpartjára megy át. Innen 220 lépésre egy kis forrásban volt a tó vége, melyből a Halastó patak veszi eredetét. Nád és vízi flóra alkotja itt ma is a posványos hely növényzetét, mely körül füves, szelid lejtők emelkednek fel az erdőkig. Ezeknek a régen a tó széléig lehúzódomott parti erdőknek csiga, bogár, lepke, hernyó és egyéb rovarvilága bő táplálékot szolgáltatott a tó halállományának. Végül, ami e tó keletkezési és birtoktörténeti múltját illeti, ezidőszerint semmiféle adatról nincsen tudomásunk s erre vonatkozólag majd csak későbbi oklevéltári kutatások adhatnak biztos felvilágosítást. Az elmúlt időkben Ördögkeresztur birtokosai az Esküllői Eördögh, Ördögkereszturi Ördög, Magyar-Győrmonostori Kabos, Bakó, Fűzesi, Hatfaludi, Gálfalvi, Székely, Mező-Madarasi, Szekeres, Osdolai gróf Kun, Br. Bornemisza és Szacsvay nemes családok voltak s ezek szerint e halastó, mint a régi birtokosok jelentékeny jövedelmi forrása is ezek valamelyikének birtokához tartozhatott.*)

*) L. Hodor Károly: Doboka vármegye természetes és polgári esmertetése. Kolozsvár 1837, 5. 7. lap.

Sarkí lúd (*Chen hyperboreus* L.) került terítékre a Kolozsvár melletti Bonchida község határában. Meghatározás és kitömés végett Dr. Bod Péter ny. járásorvos küldötte be Kolozsvárra. Ez az első eset Erdély területén, amikor e jellegzetes sarkí madár megjelenéséről hivatalosan tudomásunk van.

Fotó-kiállítás Kolozsvárt.

Az EKE központi fotoszakosztálya és a Kováts P. fiai cég által együttesen rendezett országos jellegű fotóversenyt és kiállítást június 9-én nyitotta meg Dr. Páter Béla elnök. Beszédében rámutatott arra a nagyfotosságú tényezőre, melyet a fényképezés úgy turisztikai, mint általában kulturális szempontból képvisel. Hogy mennyire halad párhuzamosan az örvendetesen fejlődő turista-szellemmel és étellel kapcsolatban az amateur-fényképezés is, azt legjobban a most megnyíló kiállítás bizonyítja.

Utánna dr. Manouschek L. Ottó a központi fotoszakosztály elnöke ismerteti a bíráló-bizottság határozatát a képek és az odaitelt díjak tekintetében.

A Forgács Miklós igazgató — helybeli elismert kitünő fotóamateur — elnöklete alatt működő bíráló bizottság, melynek tagjai dr. Manouschek Langer Ottó és Jámbor Miklós mérnök voltak az EKE részéről, Orbán Lajos és Schäfer László urak a Kováts P. fiai cég részéről, valamint dr. Nichiciu Traján úr, mint meghívott tag, nem kis feladat előtt álltak, nagy és sok, közel egyenlően kiváló képet tartalmazó anyag bírálata alkalmával.

Örömmel tapasztalhattuk, hogy a kiállításon, lehet mondani, minden számottevő erdélyi amateur részt vett és a képanyag úgy művészi felfogás, mint pedig technikai kivitel tekintetében feltétlen haladást jelent az eddig látott hasonló kiállításokkal szemben.

A kiállítás három csoportra oszlott: I. Turisztikai képek, II. Általános művészi képek. III. Kezdők képei. A legtöbb kép az általános művészi képek csoportjába érkezett, ahol 38 kiállító versenyzett és képeik közül a bizottság 144 képet talált kiállíthatónak.

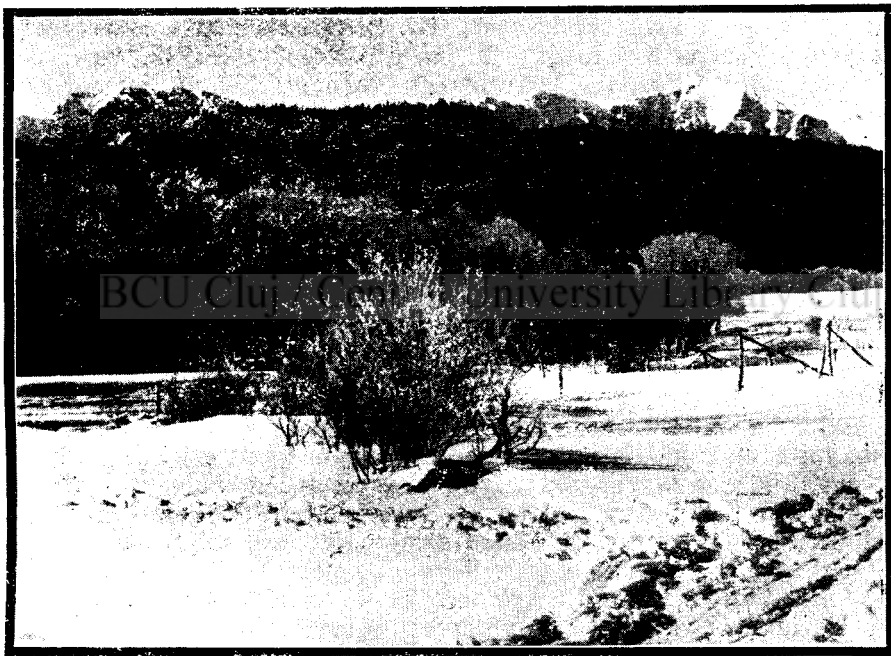
A turisztikai képek csoportjában 13 kiállító szerepelt 52 kiállításra minősített képpel. Reméljük, hogy turistáink okulva a látott gyönyörű képeken, a jövőben jobban karolják fel ezt a minket legjobban érdeklő sportot és ha ez valóra válik, úgy a kiállítás célja nagyban meg is valósul.

A III, a kezdők csoportjában igen tekintélyes teljesítményekkel 19 kiállító szerepel, ami már magában véve is örvendetes jelensége a fotóspport térhódításának.

A kiállítás külön meglepetése volt az a gazdag díjazás, melyben a versenyzők részesültek. A rendezésben résztvevő Kováts P. fiai kolozsvári fotó-cég egymaga nem kevesebb, mint 5 díjat tűzött ki és gondoskodott arról, hogy az Agfa, Voigtländer, Gaevert, Kodak, Schleussner, Zeiss Ikon világcégek és a bukuresti, Thoma-cég további 10 értékes díjjal jutalmazta a verseny helyezettjeit. Így többek között öt értékes fényképezőgép és azon kívül fotó-eszközök és fotó-anyag képezte a tiszteletdíjak gyűjteményét. A bizottság azon kívül a szép és sok közel egyforma teljesítményre való tekintettel a kihirdetés feltételeitől eltérően több bronzérmet és oklevelet osztott ki.

A bizottság végeredményben a következő díjakat ítélte oda :

Predeál határában.

Lehman K. Brassó aranyérmét és Voigtländer-díjat nyert pályaműve.

Az I. csoportban. Turisztikai képek. 1. díj : Aranyozott ezüst-érem és Voigtländer díj : Lehmann Brassó. (Predeál határában). 2. díj Ezüst érem és Kováts P. fiai cég díj : Aladics Zoltán Csikszereda (Hajnali köd a Gyilkos-tavon). 3. díj. Bronzérem és Agfa díj : Dr. Balogh Ernő, Kolozsvár (Detonata). Díjakat nyertek még : Dr. Radu Pușcariu Kolozsvár, bronzérem és Schleussner-díj, Steuermann Miklós Kolozsvár, bronzérem és Kováts P. fiai-cég díj. Bronzérmeket nyertek : Dr Victor Károly Nagyenyed, Rónai Miklós Kolozsvár. Oklevelet

nyertek : Gál Ernő mérnök Dicsőszentmárton, Heine Róbert és Kolár Károly Kolozsvár, ifj. Marx József Nagyenyed, Rednik Tamás Kolozsvár.

A II. csoportban általános művészi felvételek. 1. díj. Aranyozott ezüstérem és Gaevert díj : Aladics Zoltán Csikszereda. (Öreg csíki góbé.) 2. díj. Ezüstérem és Kodak díj : Frank Mihály Kolozsvár. (Kerítés). 3. díj bronzérem és Th. Gr. Thoma díj. Kröbl Lajos Kolozsvár. (Erőtelep). Díjakat nyertek még Fenyő Jenő Arad. Bronzérem és Kováts P. fiai cég díj : Kardos István Kolozsvár. Bronzérem és Schleussner díj. Bronzérmet nyertek : Dr. Christof N. Nagyszentmiklós. Gál Ernő mérnök Dicsőszentmárton. Heine Róbert Kolozsvár, Dr. Irk Victor Károly Nagyenyed, Lehman Károly Brassó, Dr. Sváby Ferdinand Szászváros és Torday Mihályné Kolozsvár. Oklevelet nyertek : Dr. Balogh Ernő Kolozsvár, Dr. Bíró István Marosvásárhely, Dr. Gyalui Farkas Kolozsvár, Hartlauer Odön Oravica, ifj. Marx József Nagyenyed, Posoni Gábor Marosvásárhely, Szabó János Nagyenyed, Tóháti László Kolozsvár.

A III. csoportban, kezdő amatőrök képei : 1. díj. Aranyozott ezüstérem és Agfa díj. Hatfaludi Bertalanné Dés. (Kerítésnél). 2. díj. Ezüstérem és Kováts P. fiai cég díja. (Aszfaltozás). 3. díj. Bronzérem és Kováts P. fiai cég díja. (Hazafelé). Díjat nyertek még : Koller Kálmán Dés. Bronzérem és Zeiss Ikon díj. Dr. Velsér Lajos Kolozsvár. Bronzérem és Schleissner díj. Bronzérmet nyert : Fey István Marosvásárhely, Máthé István Kolozsvár, Strausz Antal Kolozsvár. Oklevelet nyertek : Blajer Ernő Székelyudvarhely, Şuluţiu A. St. Kolozsvár és Zatureczky László Kolozsvár.

A kiállításon versenyen kívül résztvettek a jury tagjai is, szebbnél szebb képekkel, melyek közül főleg Forgács Miklós bromolajnyomatai tűntek ki. Kiállított még versenyen kívül a C. F. R. itteni osztálymérnöksége igen szép felvételeket az erdélyi pályákról, Dr. P. A. Chappuis Kolozsvár, igen sikertült afrikai felvételeket, Günter és Mici Roland Bucureşti művészi felvételeket, valamint a Kováts P. fiai cég gyönyörű reklám fényképeket, melyek főleg a mai papiranyagok kitűnő használhatóságát emelik ki nagyítások céljaira.

Ez uton is meleg köszönetünket fejezzük ki a Kováts P. fiai kolozsvári fotócégnek, mely minket a kiállítás rendezésében, nemcsak a díjak felajánlásával és a fent említett többi nagy cégek díjainak megszerzésével segített szép sikerhez, hanem magának a kiállításnak rendezésében, adminisztrálásában és a bíraskodásban is derekasan kivette részét.

Biztosan reméljük, hogy a kiállítás sikere nemcsak a művészi irányú, hanem a tagjaink között bár örvendetesen javuló, de a követendő kivételektől eltekintve — még mindig nem eléggé céltudatos turisztikai fényképezés tekintetében erős lendületet fog eredményezni. Az EKE fotoszakosztálya feladatának fogja tekinteni, hogy a kiállítás által felkeltett érdeklődést a fényképező turistáknak fotoszakosztályban való tömörítésére használja fel, hogy céltudatos vezetés és együttes munka útján az e téren még megvalósítandó feladatok is teljesíthetők legyenek.

Dr. Manouschek L. O.

Az EKE központ fotószakosztálya

„Torda-hasadék“ fotóversenyének feltételei.

Az EKE központi fotószakosztálya 1934 telén fotóversenyt rendez, melynek célja, hogy a tordai hasadékáról és ennek környékén található természeti szépségekről művészi hatású felvételek készíttessenek olyan kivitelben, hogy a díjazott felvételekről később levelező lapokat lehessen előállítani, amelyek az épülő menedékház felépítése után az ott megforduló kirándulóknak és idegeneknek eladhatók lesznek és az így befolyó jövedelem az EKE céljait, elsősorban a Torda-hasadék menedékház céljait szolgálja.

A verseny feltételei a következők:

1. A pályázaton csak igazolt amatőr fényképész, EKE-tagok vehetnek részt. Vidéki osztályok tagjainál az illető osztály igazolása csatolandó a jelíges borítékba.
2. A pályázatra tetszésszerinti számban küldhetők be felvételek, lehetőleg eredeti kontakt másolatok 9—12 vagy 10—15 cm. méretben. Nagyítások csak úgy díjaztatnak, ha a beküldött képről 9—12 vagy 10—15 nagyságú negatív mutatható fel, mely a versenyre beküldött képpel azonos kontakt másolatot ad.

A zsűrinek jogában áll a díj kiadását megtagadni, ha az utólag beküldött negatív nagyítás, vagy más művelet miatt nem adja a díjazott másolatnak megfelelő képet.

A képek felragasztás nélkül tetszés szerint matt vagy fényes levelezőlapra kopírozva küldendők be.

A képeknél kérjük a hátlapon a felvétel körülményeit közölni, valamint azt is, hogy a másolat kontakt vagy nagyítás. Utóbbi esetben az eredeti méret is feltüntetendő.

3. A pályázatok a szokásos módon jelíggel látandók el, a jelíges borítékba pedig a pályázó pontos neve és postai címe teendő 20 Lei nevezési díjjal együtt, mely legegyszerűbben levélbélyeg formájában küldhető be.

4. A verseny díjazás a következő:

1. díj. Alef. amatőr kino felvevőgép 9.5 m/m-es keskeny filmhez, 3.5 nyílású objektívvel. Gaevent cég díja.

2. díj. Universal tükörfényező készülék másolatok részére 18 × 24 cm. nagyság.

3. díj. Drem Justophot megvilágítás mérő börtokkal.

4. díj. Egy komplett turista gyorsfőző.

5. díj. Egy turista evőeszköz börtokkal.

6. díj. Szakál Géza féle fotószakkönyv.

A versenyzők számára az képest több oklevél.

Turista barátok!

Turista, sí, sport, valamint bárminő férfi
ruhákat jól és olcsón készít

Petkes szabósága

Cluj, P. Unirii 22. szám.

A 2—6 díj tárgyait a kolozsvári Kovács Péter Fiai fotografiai szaküzlet adományozta

5. A bíráló bizottság négy tagból áll, ezek közül kettő az EKE központi fotószakosztályának tagja, másik két tagját a kolozsvári Kovács Péter Fiai cég delegálja.
A zsűri saját kebelében választ elnököt, kít két szavazati jog illet meg.
6. A bíráló bizottságnak joga van egy pályázótól több képet is elfogadni, illetve a megítélt díjat több képre vonatkoztatva kiadni. A bíráló bizottság ítélete megfellebbezhető.
7. A díjazott képek negatívjei minden joggal az EKE tulajdonába mennek át.
8. A bíráló bizottság dönt a fölött, hogy a résztvevők számára hány képet az összes díjakat adja-e ki, vagy sem.
9. A képek beküldésének határideje 1934 dec. 1.
10. A zsűri a képek elbírálása és díjazása után azokból később meghatározandó helyen kiállítást rendez.
11. A díjak csak a díjazott képek negatívjeinek átadása után szolgáltatnak ki. A díjak más tárgyakra nem cserélhetők be.
12. A verseny lezárta után a résztvevők képei bélyegben beküldött portóirítis ellenében küldetnek vissza.
13. A központi fotószakosztály a beküldött képeket a legóndosabban őrzi és kezeli, ezen kívül azonban azokért semmi néven nevezendő felelősséget, vagy kártérítést nem vállal.
14. Minden pályázó a beküldés tényével kötelezőleg tudomásul veszi az összes fenti feltételeket.
15. A pályázatok a következő címre küldendők:

EKE központi fotószakosztálya, Cluj Str. Matia. 3.

A versennyel kapcsolatos minden levelezés is ide küldendő.

Cluj—Kolozsvár, 1934 szept. 7.-én

Az EKE központi fotószakosztálya

Dr. Manouschek L. Ottó

szakosztályi elnök,

Naponta friss hús- és húsneműek és hentesáruk a legjobb minőségben kaphatók olcsó árak mellett

Török Árpád

mészáros és hentes üzletében

Cluj-Kolozsvár,

Reg. Ferdinand 104. Telef. 565

Legolcsóbb

Legjobb

a

**„STAMPILLEN“
BÉLYEGZŐI**

Cluj-Kolozsvár,
Calea Regele Ferdinand 65.

Egyesületünk főtitkárát, Dr. Balogh Ernő marianumi tanárt súlyos csapás érte, amennyiben kisebbik IV. g. o. t. fia Géza, szept. hó 23-án Debrecenben hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. Temetése óriási részvét mellett szept. 28-án történt a kolozvári házsongárdi temetőben. E. K. E. tagjai szeretett főtitkáruk iránti részvétüket tömeges megjelenésükkel és a ravatalra helyezett koszorúval fejezték ki.

IRODALOM.

P. of. Dr. Alexandru Borza: Románia természeti emlékei. — Monumentele Naturi în România. Boabe de grâu c. folyóirat 1933. No. 2.

Az erdélyrészi Természetvédelmi bizottság elnöke könnyen érthető alakban leírja a Romániában előforduló ritka s egyúttal védelemre szoruló növényeket. 27 fényképen bemutatja a tengerparttól kezdődőleg egész a legmagasabb hegyek rejtett zugaiban megmaradt ritkaságokat. Így nagy szolgálattal tesz ezáltal nemcsak a tudománynak, hanem a kevésbé tájékozódott közönségnek, amely sokszor akaratlanul pótolhatatlan értékeket pusztít el.

Valeriu Puşcariu: A scărişoarai jégbarlang. A Touring-Clubul României kiadásában folyó évben, 2 nyomtatott ívnyi terjedelemben egy igen alapos tanulmány jelent meg, amely úgy tartalmával, valamint kivétel szempontjából felülmul minden idáig megjelent hazai jégbarlangról szóló leírást. Dolgozata első része a nyugati határhegység jégbarlangjainak felsorolásával foglalkozik, majd pontos topografiai térkép segítségével a megközelítési lehetőségeket mutatja meg. Ebből tudjuk meg, hogy Schmidt és Racoviţă professzor becslései alapján a jégbarlang hossza 16) méter körül ingadozik. A szikla és a jégtömb melletti üreget a bedobott kövek alapján 100 m. mélyre becsülik. Jurakorbéli mészkőbarlang falai, illetve rétegei nyugat-délnyugati irányban dűlnek. Innen tudjuk meg azt az érdekes vegetációs gyűrűt, ami csak a jégbarlang 18 m mély tölcserű szájában fordul elő. Ebben az aránylag kicsiny függőleges zónában megkülönböztetünk egy felső meleg övet a Geum rivale L., Valeriana tripteris L., növény fajokkal s azután egy alsó hideg övet az Arabis alpina L., Dor nicum co-

lunae Ten. stb. hidegebb régiót kedvelő növényekkel. Jégcsapok keletkezése azonos a mészkő stalaktit- és stalagmitok kifejlődésével, ami egyúttal a lassú fejlődésről tesznek tanúbizonyságot. Máskülönb az 1857-ben Schmidt által közölt leírás teljesen megegyezik a scărişoarai jégbarlang mai állapotával. Így a barlang padozatán levő jég hozzávetőleges vastagsága eléri a 30—40 métert. Ezen barlang élővilágára is igen érdekes fényt vet az alapos tudományos készültséggel megírt, azonban turista és természetbarát által is könnyen megérthető dolgozat, amennyiben több pók fajon kívül egy új jégbarlangi fedeles szárnyu bogarat kaptak: Pholeuon proserpinae glaciale Jeann.

Dolgozata végén a Scărişoara környékén lévő összes kiránduló helyeket nemcsak felsorolja, hanem úgy a km.-ben kifejezhető távolságokra, tengerfelszíni magasságokra, valamint a megközelítési módokatokra is a legmegbízhatóbb útbaigazításokat adja. Minden arra a vidékre zárandókoló turistának ez a szép kiállítású leírás a legmelegebben ajánlható.

Románia balneară si turistică. (Románia fürdő- és turistahelyei) Teşoşu és Valeriu Puşcariu írták meg. kik hozzáértéssel készítettek el mai körülmények között sok tekintetben nélkülözhetetlen útikalauzt.

A Magyar Népegészségügyi Szemle szeptemberi száma a maláriáról, rákról és veszettségről kimerítő útbaigazítást ad, azonban turistákat leginkább érdeklő fejezete: a szív megerősítése, ami erőltetett turáknál könnyen előálhat. Ez ellen mint egyetlen orvosságot, a tökéletes pihenést és teljes nyugalmat ajánlja. A veszettségről írt cikk Dr. Gergely Endr. érdemes prop. szak. elnökünk tollából került ki.

Barlang világ. A budapesti Magyar Barlangkutató Társulat kiadása. Fontosabb közleményei: Dr. Kadíc Ottokár: A magyar barlangkutatás állása az 1933. évben. Bányai János: Opálbarlang a Hargitában. ifj. Sebős Károly: A királykúti zomboly a Bükk hegységben. Dr. Mottl Mária: Barlangkutató egyesületek közleményei.

Turisták Lapja. Aug.—szept. szám. A Magyar Turista Egyesület hivatalos lapja. Fontosabb közleményei: Dr. Peitler Gyula: Vándorgyűlésünk a Bükkben. Dr. Barabás

Kálmán: A máramarosi havasokról. P. Gy.: A Kárpátoktól az Adriáig (Dr. Cholnoky Jenő könyvének ismertetése.)

Turista Élet. Oradea-Nagyvárad. Szept. szám. Tartalma: Papp Lajos: A turista szervezetek jelentősége. Rauch Sándor: A Nagykirálykő. Dr. Tulogdy János: A Nemzetközi Turista Unió keletkezése és hívatása. P. L.: Pillanatfólvételek. Dr. Stokker József: Amit a turistának tudnia kell a barlangokról. P. L.: Kolping forrás foglalás a bácsi torokban.

HIREK.

Újvilági pisztrángtelep. Gyulafehérvárnak ma legérdekesebb látóivalója, ami minden különösebb idegen forgalmi propaganda nélkül sok idegent odavonz: egy igen szépen berendezett amerikai pisztrángtelep. A látogató kívánságára megmutatják a különböző nagyságú halakat tápláló medencéket, ahol az ember nem tud betelni e méltóságteljesen uszkaló, máskülönben hihetetlen falánk állatok szemlélésével. A 20—30 ezer dbt. kitevő állomány aránylag olcsó árért a fogyasztó közönség rendelkezésére áll.

Óriás gyémánt. Délafrika, Pretoria tartományának északi részén egy Junker nevű néger munkás 726 karát súlyú gyémántot talált, amit a Diamond Corporation (Gyémánt értékesítő szövetkezet) 69 ezer font sterlingért azaz 85 millió Leiert vásárolt meg.

Elvadult házi gerlek (Turtur risorius L.) az Alduna mentén. Ezt az annyira elterjedt, kalitkában tartott madarat a törökök hozták be Erdélybe az 1600-as évek táján. A regát több dunamenti helyisége környékén (Calafat, Dárvari, stb.) ma már vadon élnek. Jelenleg a nevezetes bukaresti Cişmigiuiban szabadon 10 pár is található.

Menedékház avatás az Öreghavas keleti oldalán. (Kisbányahavas—Muntele Băișoară). Gyönyörű verőfényes őszi nap aranyozta be a fenyves-erdőkkel tarkított havasi tájat, ahol a Touring-Club, emeltes, modern elgondolás szerint épített menedékháza felszentelésre várt. Már szept. 29-én megkezdődött az autók és autóbu-

szok szállingózása, melyeknek száma 30-an reggel már 35-re emelkedett; ezek közül 17 autobus. Összesen 4 autobuszt megtöltő E. K. E. turisták egy része szombaton érkezett meg Kisbányahavasra—Muntele Băișoară. Az ünnepélyes felszentelés d. u. 1 órakor kezdődött a Kisbánya havasi görög-katolikus lelkész felszentelő beszédével. Prof. Dr. Titu Vasiliu, a Touring-Club elnöke elragadó beszédben ismertette a menedékház építésének történetét, a jelenlevő közönség többször tapsal jutalmazta meg a szónokot. Azután az E. K. E., Tennis Club és a Haggibhor részéről hangoztak el üdvözlő beszédek, majd Prof. Dr. Alexandru Borza, a Természetvédelmi-Bizottság elnöke megkapó szavakban hívta fel az egybegyűlteket figyelmét a menedékház jelentőségére. Dr. Dunca Eugen, Kolozsmegye főispánja, rövid, de velős szavak kíséretében ígéretet tett a turisztika fejlesztésére és emelésére. Jelenvoltak közül még ki kell emelnünk Prof. Dr. E. Racovița-t, Prof. Dr. J. Hațieganu volt minisztert, Prof. Dr. Páter Béla E. K. E. elnököt és Prof. Dr. Gyergyai Árpádot, ki egész családjával részt vett ezen a szép látványosságokban bővelkedő kirándulással egybekötött ünnepélyen

Forrás foglalás a bácsi torokban. A Kolozsvár közelében lévő bácsi torokban szeptember 9-én ünnepség keretében forrás avatás volt, mely alkalommal Dr. Hirschler József praelatus-plébános megható szavak és ima kíséretében a forrást megszentelte. A Kolping turisták érdeme, hogy e természeti adományt mindenki számára könnyebben hozzáférhetővé tették.

Turistaszáló Brassóban. A várositanács mellett működő üdülőhelybizottság azt tervezi, hogy házi kezelésbe veszi át a Barcasági Udvar nevű használatlan szállodát, amelyet felszerelve rendkívül olcsó áron bocsátana a Brassóban megforduló turisták rendelkezésére.

Kirándulás a Tátrába.

Központi Turista szakosztályunk egy 10 napos kirándulást rendez a Magas Tátrába.

Indulás autobusszal Kolozsvárról az EKE. előtt október 12.-én reggel 5 órakor.

Útirány: Nagyvárad, Tokaj (meghálás), Kassa (meghálás), Lőcse, Igló, Késmárk, (meghálás), Tátrabarlángliget, Javorina, Tátrafüred (megszállás), Kollach-völgy, Öttóvidéke, Tátraszéplak (megszállás), Csorbató (meghálás), Poprád-tó, Poprád (meghálás), Dobrina, Miskolcz, (megszállás), Hortobágy, Debrecen (meghálás), Nagyvárad, Kolozsvár.

Autóköltés tagoknak 900, vendégeknek 950 Lei. Elszállásolás olcsó, kényelmes turistaszállókban. Étkezés háztizsákból vagy tetszésszerint étteremből.

Külön útlevelelről mindenki gondoskodik. Kedvezményes vizumot a rendezőség szerez. Jelentkezni lehet az EKE. irodában, Cluj, Str. Matiei No. 3. október hó 6-ig.

Vezető: Dr. Nagy Ferencz. Helyettese: Baczoni Géza.

Vidékiek Kolozsváron csatlakoznak. EKE. vasuti igazolvánnyal rendelkezők öt személy esetén 50%-al jöhetnek Kolozsvárra.

Erre az érdekes és szépnek ígérkező kirándulásra felhívjuk a természetbarátok figyelmét.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Egyesületi élet.

Vámszer Géza főgimnáziumi tanár, lelkes turista és ügyes szervező közbenjárása eredményeképpen a Székelyföld elhagyatott, de egységes vidékén Csíkszereda központtal megalakult az EKE csíkszeredai osztálya, mely kezességet nyújt arra nézve, hogy ezen alulkulat révén a Székelyföldre is bevonul a rendszeres turista kultusz. Jelen számunk egyik cikke behatóan ismerteti az 1934. március 25-iki osztályalakulás előzményeit. Ezen osztály legkimagaslóbb eredményeképpen könyvelhetjük el a „Csíki kalauz” megjelenését, melynek ismertetésére jövő számunkban kitérünk.

Folyó év június 18-án alakult meg az EKE Avasosztálya, Dénes Sándor főszerkesztő vezetése alatt. Munkaprogramjuk első pontja az, hogy Avasvidék turistaéletét fellendítsék.

Kolozsvári központ képviselésében Dr. Balogh Ernő EKE főtitkár, Szolnok Gyula propaganda szakosztályi alelnök megjelentek és megalakították Molnár K. Árpád oravcai osztály titkárának agilis szervező munkájának eredményeképp a „Bogsáni” osztályt. Vidéki tagozataink száma ezzel 17-re növekedett.

Temesváron a bánági osztály megalakulása csak napok kérdése.

Az ország legnagyobb síugrósáncát építi fel a Brassói Turista Egyesület a Bolnokon.

A Brassói Turista Egyesület, mely több év óta működő sí-szakosztályával rendkívül nagy szolgálatokat tett a brassói s általában a romániai sí-sport fejlesztése érdekében, az idén sem maradt tétlen szemlélője a világ sí-sportja fejlődésének.

Tudatában van annak, hogy a romániai síélet központjában, Brassóban hivatás vár rá s ezt be is akarja tölteni.

Mint ismeretes, öt évvel ezelőtt a tagok önzetlen munkájával 1650 méter magasságban a nagyköhavasai menedékház közelében 30—35 méteres ugrások eléréséhez alkalmas sáncot épített. A brassói sí-sport fejlődése azonban nagyobb sáncot követelt s így határozta el az egyesület, hogy új sáncot épít a könnyen megközelíthető 1180 méter magas Bolnok nevű hegyen.

A munka már megkezdődött. A tagok a havasalji kaszálót megtisztították a kövektől, fáktól, bokroktól s nem sokkal azután munkáskezdek kezdtek hozzá a földmunkához. Egyidejűleg megkezdődött a sánchoz való fák kidöntése is.

A csaknem százezer lejes munka eredménye Románia legnagyobb sí-ugrósánca lesz. A pojánai, amelyen eddig mindig az országos bajnokságot tartották, 45 méter körüli ugrásokra alkalmas, ezzel szemben a bolnoki úgy van tervezve, hogy 55—60 métert lehessen ugrani rajta. Így sísportunk hatalmas lépéssel fog a külföldi teljesítményekhez közeledni.

A BTE január vagy február hó folyamán nemzetközi verseny keretében fogja a sáncot felavatni.

A bolnoki melegedőház kibővítése.

A sáncépítéssel kapcsolatosan a BTE a Bolnokon épült kis melegedőházát is kibővíti. Ugyanis a téli, óriási forgalom nagyobb helyiséget és hálólhelyeket követel meg, aminek eddig a kis melegedőház nem felelt meg.

Az egyesület úgy döntött, hogy 30—40 személy részére alkalmas, közös hálótermet épít a kis ház mellé, egyben kibővíti a konyhát és a gazdai lakást is. A munka már itt is megkezdődött és a tél beállta előtt be is fejeződik.

Igy a Brassó körül levő síterek legideálisabbja, a „bolnoki magas rétek” a tavalyinál felkészültebben várja a sízők ezreit.

A BTE első örökös tagja. A Brassói Turista Egyesület szeptember hó 21-én tartott választmányi gyűlésén Vertán P. Jánost, a régi EKE-fiók, majd a BTE első tagjainak egyikét, aki agg kora ellenére is egyik leglelkesebb tagja az egyesületnek, örökös tagjául választotta.

Új menedékház a Keresztény havason. A Siebenbürgischer Karpathen-Verein brassói osztálya szeptember hó 1-én szép ünnepség keretében kezdte meg a Keresztényhavason 1590 méter magasban, régi famenedékházai mellett egy új köház építését. Az alapkövet Gött Frigyes osztályelnök helyezte el magas szárnyalású beszéd kíséretében.

Békásszoros. Szurdok bejáratától az Oltárkő. Dr. Balogh Ernő felvétele.

